

ESTRATÈGIES I RECURSOS PER ACONSEGUIR UN CANVI D'ACTITUDS VERS LA DIVERSITAT

Begoña Piqué Simón

Facultat d'Educació

Departament de Didàctica i Organització Educativa

Juliol 2016

ESTRATÈGIES I RECURSOS PER ACONSEGUIR UN CANVI D'ACTITUDS VERS LA DIVERSITAT

ASSIGNATURA: ASPECTES DIDÀCTICS I ORGANITZATIUS DE L'EDUCACIÓ ESPECIAL

PROFESSORA: BEGOÑA PIQUÉ SIMÓN

CURS ACADÈMIC: 2004 – 2005

GRUP: 2M6

ESPECIALITAT: MESTRE/A D'EDUCACIÓ ESPECIAL

ESTUDIANTS: Irene Alonso, Gisela Bonet, Montse Herrero, Imma Rámirez, Isabel Márquez, Griselda Abril, Victoria Garzón, Maria Daza, Sarai Calvo, Belén León, Verònica Sáez, Sandra Campos, Ingrid Isidro, Cristina Ojeda, Núria García, Meritxell Velasco, Montse Gibert, Ana Tello, Cristina Fonseca, Sandra Burgos, Agnès Cladera, Irene Calero, Jéssica Calvo, Marta Queraltó, Mireia Pujol, Silvia Bermejo, Neus Ibern, Sara Sánchez, Silvia Peris, Nerea García, Maite Martínez, Sandra Ramis, Cristina Sala, Cristina Romero, Rosa Viñals, Verònica Requena, Anna Gutiérrez, Mar Español, Cristina García, Esther Martínez, Sara Sardinero, Anabel Miranda, Neus Colomer, Enric Esteban, Llorenç Rius, Cristian Romera, Cristina Pernaute, Laura Fortuño, Mercè Alís, Marina Llundell, Núria Codina, Olimpia Gastón, Núria Monfort, Orianna Rusalleda, Anna Espejo, Montse Palazón, Mònica Gómez, Ester Villanueva, Gemma Gallardo.

Aquesta publicació compta amb la següent llicència de Creative Commons:

Estratègies i recursos per aconseguir un canvi d'actituds envers la diversitat, , esta subjecta a una llicència de [Reconeixement - NoComercial - SenseObraDerivada](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

ÍNDEX

- Presentació	4
- Allò que desconeixes et fa por, coneix-ho!	6
- Tots iguals, tots diferents	8
- Voler és poder	9
- Entre tots és possible	10
- Tothom vol aprendre	11
- Tots som iguals, tots som diferents	12
- Conscienciem-nos, junts podem fer-ho!	15
- La sensibilització fa créixer a les persones	16
- Informar-se és gratuït	18
- Informació, consciènciació i canvi, amb l'esforç de tots ho aconseguirem	19
- Posa't a la seva pell. Tu, pots ser l'altre	21
- Tots som iguals	23
- Tots som diferents però alhora molt iguals, acceptem-ho!	24
- La diferència la marca la manca de consciència	26
- Conclusions	27

PRESENTACIÓ

Durant el curs 2004-05, i en el procés de formació dels estudiants de l'especialitat de Mestres d'Educació Especial, es va dur a terme a l'assignatura Aspectes Didàctics i Organitzatius de l'Educació Especial, la unitat de programació anomenada *La presència d'un nou llenguatge: un nou "eslògan"*.

Aquesta tenia com a objectius la presa de consciència del canvi conceptual de l'educació especial, així com reconsiderar les actituds cap a les persones amb discapacitat, i adoptar una actitud positiva envers als alumnes amb necessitats educatives especials.

Els continguts que pretenia abordar estaven referits als antecedents de l'Educació Especial (EE), els seus diferents enfocaments conceptuals, la seva construcció interdisciplinària i la reconceptualització de l'EE, de les necessitats educatives i de les necessitats educatives especials.

La seqüència d'activitats d'aprenentatge previstes van ser les següents:

- Activitats presencials:
 1. Individualment pensar en una experiència pròxima amb alguna persona discapacitat/da.
 2. En parelles compartir experiències positives (mà oberta) o experiències negatives (mà tancada).
 3. En grups de 4 persones, una parella positiva i una parella negativa, compartir i discutir els seus punts de vista. Presentar els seus arguments a la resta i intentar mantenir la seva postura.
 4. En grups de 8 (dos grup de 4), reconsiderar els punts de vista. Escriure en un rètol l'actitud davant aquestes persones, elaborar un "eslògan" a propagar.
- Activitats semipresencials:
 5. Analitzar els termes o definicions treballades.
 6. Pensar en que afecta la nova definició d'educació especial al procés d'ensenyament i aprenentatge.

L'avaluació contemplava diferents indicadors:

- a. Elaborar un “eslògan” o missatge a propagar en reconeixement de les persones discapacitades.
- b. Reflexionar individualment sobre el canvi en algunes de les idees o actituds inicials.
- c. Aportar estratègies per al canvi d'actitud del col·lectiu de professionals d'un centre o institució educativa

I en quant als recursos necessaris, únicament es van utilitzar fulls DIN-A4, retoladors i fix-top.

La rellevància de l'aprenentatge proposat recau en la reflexió i el treball cooperatiu dels estudiants, tot vinculant la formació i la pràctica en contextos institucionals, així com el fet de considerar al professorat i/o educadors com a pràctics reflexius i la necessitat de promoure la cooperació i col·laboració professional.

A continuació es mostra l'elaboració d'eslògans per part del grup d'estudiants participants, així com de les estratègies i recursos per aconseguir un canvi d'actituds respecte a la diversitat.

Confiam que sigui d'ajuda i inspiració per a tots aquells i aquelles que es dediquen a l'educació i a l'atenció a la diversitat.

ALLÒ QUE DESCONEIXES ET FA POR, CONEIXE-HO!

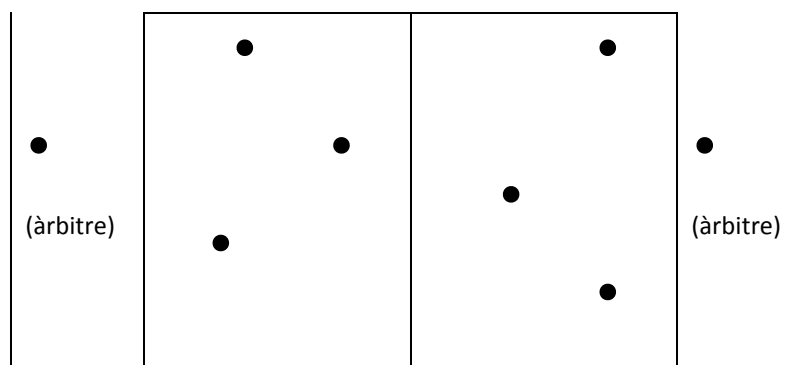
Irene Alonso, Gisela Bonet, Montse Herrero i Imma Ramírez

1. Establir relacions entre els nens/es de l'escola d'educació especial i els de l'escola d'educació ordinària mitjançant l'àmbit lúdic.

Organitzar activitats extraescolars on es practiquin esports i on tots els nens i nenes puguin accedir o realitzar l'activitat, com per exemple: bàsquet, goalball, natació, ..., potenciant així que els nens/es comprovin les seves capacitats. Com a exemple expliquem com dur a la pràctica el goalball:

- Fulls informatius on s'explica en que consisteix el goalball¹
- Fer una reunió per pares on hi hagi especialistes de l'esport per explicar en què consisteix
- Fer una jornada de portes obertes on els nens/ es i pares vegin com es juga a goalball
- Crear grups heterogenis (per part del professorat), explicar la metodologia del joc i practicar molt
- Fer "competicions" amb altres escoles
- Fer venir un especialista que jugui amb ells i afavorir la motivació
- Intentar que els pares s'involucrin amb l'activitat dels seus fills/es i arribin a fer un partit entre ells

Com a expert comptaríem amb en D. Huguet, entrenador de la ONCE de goalball.

¹ El Goalball: és un esport semblant al football però adaptat a les persones amb discapacitat visual. Cada equip consta de 3 jugadors. Aquests estan distribuïts en forma de triangle per cobrir la porteria. Consisteix en que un equip agafa la pilota i la llença a l'altre camp, intentant fer gol sense moure's del seu terreny. Aquest terreny està delimitat per una cinta rugosa perquè puguin notar els límits del camp, i es puguin situar en l'espai. La pilota és sonora perquè puguin orientar-se en agafar-la i impedir que l'equip contrari faci gol.

2. Relacionar pares tant de l'escola ordinària com de l'especial per compartir experiències, idees, informacions, ...

Iniciar un projecte per potenciar la relació entre pares i alumnes de diferents centres educatius (escola especial i escola ordinària). Aprofitar el suport i assessorament de l'Equip d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica (EAP) de la zona, i la seva participació, en aquestes trobades.

- a) Fer una trobada mensual alternativament a un centre o l'altre
- b) Desenvolupar temes d'interès manifestats pels pares a través d'una enquesta prèvia (dubtes, necessitats, interessos,...)
- c) Oferir suport a través de l'assessorament de l'EAP, l'intercanvi d'experiències entre les famílies o la formació d'un especialista.

El model d'enquesta podria ser:

- 1- Penseu que és difícil tractat amb nens /es amb discapacitat?
- 2- Esteu a favor de que els vostres nens/es interactuin amb nens /es d'educació especial? Justifiqueu la resposta.
- 3- Creieu que és possible que una mestra tingui a l'aula un nen amb discapacitat sense que afecti els aprenentatges del vostres fills/es?
- 4- Us agradaria saber com és la vida en una família que té un fill/a amb discapacitat?
- 5- ...

A partir de la resposta a les enquestes es faria un buidat dels temes que més preocupen in interessen. Per exemple: la inclusió i l'agressivitat dels nens/es amb discapacitat, la sexualitat i la menstruació en tots els nens i nenes, ...

TOTS IGUALS, TOTS DIFERENTS

Isabel Márquez, Griselda Abril, Victoria Garzón i Maria Daza
--

3. Utilitzar materials i recursos ordinaris.

- Utilitzar llapis i bolígrafs gruixuts
- Disposar d'ordinador a l'aula
- Utilitzar pictogrames
- Disposar de taules i cadires movibles
- Facilitar la mobilitat dels alumnes dins l'aula amb esplais amplis
- Usar habitualment suports visuals per a les explicacions de classe
- Utilitzar lupes
- Transparències amb lletra gran
- Parlar sempre mirant a l'alumnat de classe

4. Respectar les diferències individuals perquè la mateixa ajuda no serveix de la mateixa manera per a tothom.

- Afavorir la participació i elecció de l'activitat per part dels alumnes
- Usar diversitat de material específic: lupes, fulls grans, ...
- Realitzar la mateixa activitat amb diferents materials de treball: ordinador, pintura, llapis, paper, ...
- Oferir flexibilitat de temps per realitzar una activitat.

VOLER ÉS PODER

Sarai Calvo, Belén León, Verònica Sáez i Sandra Campos
--

5. Jornada de formació per a pares, mares, mestres, alumnes, ...

- a) Jornada de formació i informació per a pares, mares i mestres. Ens referim a una jornada de formació sobre la immigració a través d'una taula rodona, on estarien representats diferents membres de la comunitat educativa, i la dinamitzaria un expert del tema. Un possible expert en el tema el podem trobar a l'associació IBM Batuta (Barcelona) que s'encarrega dels menors immigrants arribats a Barcelona. Els punts a tractar serien: la immigració a l'escola, diversitat cultural i nouvinguts
- b) Jornada de formació pels alumnes. Els alumnes visionaran una pel·lícula sobre la immigració. Posteriorment realitzaran un petit debat i/o pluja d'idees sobre el que han vist.

6. Jocs sensibilitzadors per alumnes i per les famílies.

Organització d'un taller de cuina:

- a) Fer tres subgrups
- b) Cada grup estarà dirigit per un pare o mare i nen /a
- c) Cada grup portarà un plat: un primer plat, un segon o un postre
- d) Cada grup haurà d'explicar a la resta els ingredients, el procés d'elaboració i el seu origen
- e) Després d'explicar tothom el seu plat, els participants procediran a menjar-se els plat cuinats i compartir opinions i idees sobre els mateixos
- f) En finalitzar el taller, es confegirà un llibre de cuina que reculli els plats elaborats i les aportacions de tothom. Aquest es pot posar a la venda a la diada de Sant Jordi.

ENTRE TOTS ÉS POSSIBLE

Ingrid Isidro, Cristina Ojeda, Núria García i Meritxell Velasco

7. Promoure l'autonomia.

A través de:

- Assignació de càrrecs dins l'aula (esborrar la pissarra, repartir i recollir el material, ordenar les cadires, ...)
- Assignació de rols dins el grup d'alumnes (moderador de la veu, del soroll de classe, enregistrator d'acords, ...)
- Realització d'activitats amb ajuda del/la mestre/a i/o companys/es, i després individual i autònomament (guia del seguiment d'activitats amb dibuixos, guions, esquemes, ...)
- Adaptació de materials escolars, segons els tipus de necessitats (sordesa, ceguesa, dificultats motrius, ...)
- Estructuració i organització de la classe atenent diferents necessitats (treballs en grup, individuals, ...)
- Aplicació fora i dins de l'escola el que aprenen

8. Potenciar l'ajuda entre els mateixos companys/es.

A través de:

- Treballs cooperatius: realitzar explicacions entre els companys/es dels exercicis, el tema tractat el dia anterior, ...
- Tutoria entre iguals: nens/es amb major habilitat en certa matèria o contingut, poden ajudar als altres companys/es que ho precisin (a l'hora de fer algun treball en grup sobre un tema concret, un dels companys/es, que sàpiga més del tema, ho podrà explicar a la resta)
- Elaboració de materials per part dels mateixos alumnes: aportar materials que els puguin facilitar l'aprenentatge (fer un rellotge de cartolina si estem treballant les hores, etc.)

TOTHOM VOL APRENDRE

Montse Gibert, Ana Tello, Cristina Fonseca i Sandra Burgos

9. Tot aprenentatge és positiu.

Davant una situació d'aprenentatge, cal tenir present la necessitat de realitzar una valoració positiva d'allò que l'alumnat ha realitzat bé i posteriorment fer atenció als errors comesos, animant-los a descobrir el que no està bé.

Una exemplificació de la situació pot ser la següent:

- Mestre/e: Molt bé, "X", has presentat molt bé la feina i els nombres estan molt ben fets!. A veure? ..., mira aquestes operacions que bé les has fet. En saps molt, molt bé!. Fixa't però, aquí ha passat alguna cosa!. Fixa't bé!. A veure si descobreixes que hi passa?.
- Nen/a: Si. No està bé aquesta operació. No m'ha donat temps i era més difícil. Ara la repasso.
- Mestre/e: Molt bé, "X"! Segur que ho resoldràs.

10. Tenir en compte els interessos de l'alumnat.

Alguns moments que esdevenen una oportunitat per atendre els interessos de l'alumnat són:

- Proposar que els nens/es portin a l'escola la joguina que més els ha agradat de la festivitat dels Reis. Es tracta de que pugin jugar i compartir-la amb els companys/es, tot fomentant la seva participació, ordre, respecte i aprenent a distingir moments de treball i moments de joc.
- Utilitzar objectes o situacions quotidianes per que els nens/es aprenguin: que portin el que més els agrada llegir, dur videojocs o pel·lícules que tenen a veure amb el continguts de classe,

TOTS SOM IGUALS. TOTS SOM DIFERENTS.

Agnès Cladera, Irene Calero, Jéssica Calvo, Marta Queraltó i Mireia Pujol

11. Educar des de la igualtat.

Cal educar persones, com a persones, atenent sempre la seva diversitat. Per fer-ho realitzarem:

- Parlar sempre amb valors d'igualtat i utilitzant temes planers. Parlar sense utilitzar termes racistes, per exemple, si la professora ha de cridar a un alumne/a amb sobrepes, que no utilitzi "gordito" o "bolita", que el cridi pel seu nom. Els termes planers fa referència a això, cridar pel nom i per les característiques físiques.
- Treballar els eixos transversals: la pau, la solidaritat, el respecte i la tolerància pels altres. Es poden retallar notícies, fer murals, visualitzar vídeos, tenir un espai o aula de reflexió, debats, fer comentaris sobre fets socials, etc.
- Aprofitar la diversitat a l'aula per enriquir-se i veure quelcom positiu. Si hi ha gent de diverses cultures, que cadascú expliqui la seva, que es facin tallers de cuina de cada país, de dansa, de roba típica, ...
- Fomentar activitats cooperatives: gimcames amb l'objectiu que s'ajudin entre si, per exemple, fer un barret entre tots.
- Fomentar les comunitats d'aprenentatge on tots/es aprenguin dels seus iguals. Potenciar les tutories entre iguals. Per exemple, sobre un tema concret (matemàtiques) es fa un seguit de restes i qui acaba abans ha d'ajudar als nois/es que no han finalitzat l'activitat.
- Intentar que els recursos siguin els mateixos. Una persona amb baixa visió necessita les transparències ampliades i per tant no cal donar-li a ell o ela sola, sinó donar-les a tothom per igual.
- Intervenir el professorat no només amb la "paraula" sinó amb "l'acció". Que sigui el professor/a qui faci allò que explica, per tal que esdevingui model pels seus alumnes.

12. Jornades sensibilitzadores per a tota la comunitat educativa.

Els passos a seguir serien:

- Reunió informativa del Consell Escolar del Centre: presa de decisions organitzatives (dia, hora, lloc, motiu, participants). Els possibles temes a treballar a les jornades de sensibilització serien: discapacitat motriu, discapacitat sensorial, discapacitat cognitiva, eixos transversals, entre altres.
- Creació d'un comitè organitzador i planificador format per pares, mestres i alumnes
- Distribució de rols:
 - a) Cercar d'informació sobre altres experiències educatives semblants
 - b) Cercar material ordinari i específic
 - c) Relacions públiques (informació a famílies, veïns, barri, etc.)
 - d) Planificació d'activitats que es realitzaran al llarg de la jornada²
 - e) Encarregat de so, fotografia i filmografia
 - f) Cercar voluntaris pel muntatge i supervisió de les activitats
- Muntatge de la jornada (pares, professorat, voluntaris). Per realitzar-la es necessita a tota la comunitat educativa. D'aquesta manera s'ofereix l'oportunitat de participar activament a pares, mares, alumnes, professorat i administració competent. L'administració (escola i institucions) s'ha d'encarregar de buscar fons i fer samarretes que es puguin donar d'obsequi per participar. Els pares i mares poden ajudar en algunes de les proves. Els infants ajudaran fent murals i cartells de propaganda. Els mestres seran els encarregats de dinamitzar totes les activitats.

² Les activitats podrien ser a partir de temes com:

- Discapacitat motriu: dibuixar amb un unicorni, bàsquet en cadira de rodes, vestir-se amb un braç lligat a l'esquena, ...
- Discapacitat sensorial visual: jocs amb els ulls tapats, desplaçaments amb el bastó guia i un company/a, cursa guiada pel nen/a, desxifrar un missatge en braille, ...
- Discapacitat sensorial auditiva: ballar sense música, interpretar el que el diuen els companys només amb gestos, aprendre el seu nom en llenguatge de signes, ...
- Discapacitat cognitiva: jocs d'interpretació de rols contradictoris, en grups de 4 un interpretarà un nen/a "passiu" i es quedarà a un racó mentre els altres tres reaccionen envers ell/a, ...
- Eixos transversals: relacionar les activitats anteriors amb aquest aspecte, com per exemple aprofitar l'activitat de dibuixar amb l'unicorni es pot demanar que facin un dibuix d'un ocell de la pau, o fomentar la cooperació en el bàsquet, ...

- Realització de l'activitat i participació de tota la comunitat educativa.
- Avaluació de la jornada i redacció de les conclusions per part del comitè organitzador.

CONSCIENCIEM-NOS, JUNTS PODEM FER-HO!

Silvia Bermejo, Neus Ibern, Sara Sánchez, Silvia Peris i Nerea García

13. Xerrades d'informació i sensibilització.

Les xerrades d'informació i sensibilització poden estar adreçades a:

- Mestres. Informar sobre les avantatges de la inclusió de nens/es amb necessitats educatives especials, per part d'un professional o persona que expliqui la seva pròpia experiència.
- Pares. Xerrades realitzades per l'AMPA i professorat ...
- Comunitat educativa. Persones del barri, joves, ...
- Alumnes. Com a eix transversal, en el treball de classe preparat per la/el mestra/e, per anar concientiant als alumnes

14. Cursos de formació continuada.

És important la realització de cursos de formació per als mestres, per part de diferents especialistes que tractin els diferents tipus de discapacitats i dificultats dels alumnes en l'adquisició dels seus aprenentatge. També són importants els cursos de formació per als mestres especialitzats en educació especial. Els cursos de formació s'haurien de promoure per la mateixa escola i col·lectiu de professorat.

15. Promoure la cooperació, integració, ..., a partir de la creació de grups cooperatius.

En aquest sentit cal considerar:

- Promoure les comunitats d'aprenentatge.
- Eliminar la competitivitat que sovint manifesten els alumnes entre ells, intentant que no es vegin com a rivals sinó com a companys/es.
- Potenciar el treball en grup dins l'aula: murals, obres de teatre
- Reflexionar sobre els problemes que sorgeixen en el treball en grup i sobre les avantatges i desavantatges

LA SENSIBILITZACIÓ FA CRÈIXER A LES PERSONES

Maite Martínez, Sandra Ramis, Cristina Sala i Cristina Romero

16. Organitzar jornades de jocs sensibilitzadors al llarg de l'etapa escolar, que donin resposta als problemes que apareixen dins d'un aula o entre mestres.

Organitzar jocs on els nens/es puguin vivenciar les diverses discapacitats (visual, auditiva, motriu, ...), per a que es sensibilitzin i puguin valorar les capacitats de les persones amb discapacitat. Seria convenient realitzar aquestes activitats a partir dels sis anys (1r cicle d'educació primària). Cada setmana es pot treballar un tema (discapacitat visual, auditiva o motriu) per a que aquest treball sigui productiu i no puntual. Com a exemple, es pot treballar durant una setmana la discapacitat visual i cada alumne/a vivenciara com és la vida d'aquesta persona amb les seves referències visuals afectades per unes ulleres. Es treballarà un dia a la setmana amb tot el grup classe, respectant els torns de participació.

Alguns exemples dels jocs a realitzar són:

- Discapacitat visual
 - 1) Taparem els ulls als nens/es que hauran d'endevinar de quins objectes es tracta mitjançant el tacte i l'olfacte.
 - 2) Per parelles (un amb els ulls tapats i l'altre de guia) hauran de recórrer un circuit amb obstacles, intentant que el nen/a amb els ulls tapats sigui el més autònom possible.
- Discapacitat auditiva
 - 1) El/la mestre/a farà un mural amb llenguatge de signes i cada nen/a haurà d'intentar representar el seu nom mitjançant signes.
- Discapacitat motriu
 - 1) Amb cadires de rodes, els nens/es intentaran mobilitzar-se pel centre, avaluant les barreres arquitectòniques amb les quals es troben.
 - 2) Construïrem un unicorni i els nens, sense utilitzar les mans, hauran de recórrer el camí correcte per sortir d'un laberint

En finalitzar la jornada de jocs sensibilitzadors s'obrirà un procés de reflexió en el qual els nens/es explicaran l'experiència viscuda durant els jocs. També se'ls pot passar un text amb preguntes prefixades: què has après?, com ho veus ara?, com t'has sentit?.

17. Fer debats o xerrades obertes on es promogui el diàleg i la reflexió per al canvi.

Convidar a l'escola a una persona amb discapacitat (mestre, veí, amic, ...) que expliqui la seva experiència personal des de la seva infància fins a l'actualitat, amb la finalitat que els mestres puguin veure amb quines dificultats es troba al llarg de la seva vida i valorin les seves capacitats. L'objectiu és aconseguir un canvi d'actituds mitjançant el diàleg i la informació.

L'estructura de la xerrada podria ser la següent:

- 1) Presentació del tema i de la persona convidada
- 2) Explicació de l'experiència vital del/de la convidat/da, tot fent èmfasi en la seva etapa escolar (vivències, desavantatges respecte els seus companys/es, relació amb les mestres i companys/es, ...)
- 3) Consells d'aquesta persona sobre aspectes que haurien de tenir-se en compte i millorar en els centres educatius.
- 4) Torn obert de preguntes i reflexions.

Un cop finalitzada la reunió o xerrada, el professorat hauria de reunir-se i treure conclusions sobre aquesta xerrada i planificar possibles actuacions a dur a terme al llarg del curs escolar.

INFORMAR-SE ÉS GRATUÏT

Rosa Viñals, Verònica Requena, Anna Gutiérrez, Mar Español i Cristina García

18. Relacionar-se amb altres escoles amb diferents problemàtiques.

- Contactar amb l'escola per informar-nos del perfil de l'alumnat que atenen. Enviar a un representant del centre per a mantenir una entrevista prèvia amb la direcció i equip docent, i observar les característiques de l'alumnat.
- Davant una situació problemàtica a l'escola, d'un o diversos alumnes amb necessitats educatives especials, posar-se en contacte amb un altre centre (ordinari i/o especial) en situació semblant i demanar consell.
- Intercanvi de mestres entre dues escoles, i també alumnat. Fer una reunió entre els mestres per aportar als seus companys/es l'experiència viscuda.
- Fer trobades (exemple "Una escola per a tothom"). Difondre la informació de les trobades per totes les escoles de Catalunya, a través d'internet o premsa, tot concretant les dates i lloc de realització, i les activitats que es realitzaran.
- Crear una xarxa d'internet a l'escola amb un directori de totes les escoles i obrir un fòrum per plantejar dubtes (intentar que participin experts)

19. Realitzar sessions informatives amb experts o amb persones afectades.

- Contactar amb experts (per exemples amb professionals de l'EAP) que vinguin a l'escola per tractar el tema de la influència social sobre el desenvolupament de les persones amb discapacitat.
- Promoure la participació de tota la comunitat educativa per a resoldre situacions problemàtiques de l'escola. Fer murals per classes on quedin reflectides les idees i solucions aportades, i compartir-les amb tots els equips docents del centre.
- Posar en marxa les solucions proposades, començant per fer propaganda per conscienciar a la gent de la inclusió de les persones amb discapacitat. Fer una divulgació de les solucions i propostes realitzades a tota la comunitat educativa.

INFORMACIÓ, CONSCIÈNCIACIÓ I CANVI, AMB L'ESFORÇ DE TOTS HO ACONSEGUIREM

Esther Martínez, Sara Sardinero i Anabel Miranda

20. Sensibilitzar als nens ja des de petits a través de vídeos, contes i jocs.

Es pot fer a través de:

- Vídeos. Utilitzar vídeos on apareguin persones amb algun tipus de discapacitat fent esport, passejant pel carrer, jugant a l'escola, treballant, ..., per tal que els nens/es entenguin que també formen part de la societat i que tenen moltes capacitats encara que tinguin alguna limitació. Es podria utilitzar un vídeo de les "paralimpiades" o bé un vídeo de Crei-sants titulat "Arte y discapacidad" que va sortir al programa Línea 900.
- Contes. Explicar contes on els protagonistes tinguin alguna discapacitat, adaptant-los o bé inventant de nous per tal de que ho vegin com una cosa normal. Es podria adaptar el conte de "La blancaneus" fent que cadascun dels 7 nans tingui alguna discapacitat, o el de "La caputxeta vermella", fent que vagi en cadira de rodes pel bosc.
- Jocs sensibilitzadors. Proposaríem jocs on els nens/es haguessin de simular alguna discapacitat com lligar-los els peus per fer un circuit, lligar-los les mans i fer un dibuix amb un licorní lligat al cap, ... Per simular la discapacitat visual utilitzarem un mocador per tapar els ulls als nens/es i els proposarem jugar a bàsquet. Per simular la discapacitat auditiva es pot introduir el llenguatge de signes, ensenyant-los el seu nom o alguna paraula significativa.

21. Fer reunions i debats per fer reflexionar i realitzar activitats integradores.

- Reunions i debats. Convidar a classe a alguna persona amb discapacitat perquè expliqui la seva experiència als nens/es i després obrir un torn de paraules per a fer preguntes que els interessin i, finalment, fer una reflexió conjunta sobre el que s'ha parlat i com s'han sentit. Aquesta persona pot explicar un dia qualsevol de la seva vida i els obstacles que hi troba, com va viure la seva escolarització i la relació amb els companys/es.

Es pot suggerir als nens/es possibles solucions a aportar a les situacions problemàtiques plantejades.

- Activitats integradores. En el cas d'una escola ordinària es podria intentar organitzar activitats conjuntes amb alumnes d'una escola especial o bé a la inversa. Es podrien organitzar sortides, celebrar festes, organitzar jornades lúdiques, ... Una d'aquestes activitats podria ser la d'una sortida a la muntanya per treballar la vegetació de la zona i després deixar una estona per fer jocs com: amagar obstacles i a través de pistes i intentar-los trobar. Es poden fer grups formats per nens/es de l'escola especial i de l'ordinària, per tal de treballar cooperativament i establir relacions afectives. També es pot aprofitar la festa de carnestoltes, on es proposa un tema de disfressa per a cada classe amb la condició de que la disfressa d'un determinat grup de l'escola especial faci parella amb un grup de l'escola ordinària. Un exemple pot ser: a la classe de 1r de l'escola ordinària es disfressen de marietes i a la classe de 1r de l'escola especial d'abelles. Es poden aprofitar aquestes parelles per promoure la unió entre escoles i la interacció entre els nens/es.

POSA'T A LA SEVA PELL. TU, POTS SER L'ALTRE.

Neus Colomer, Enric Esteban, Llorenç Rius i Cristian Romera

22. Jornades sensibilitzadores consistents en activitats que conciencïïn sobre les dificultats que pateixen a la vida qüotidiana el col·lectiu de persones amb discapacitat.

Les jornades estarien destinades tant als pares com als alumnes. S'organitzarien diversos espais distribuïnt-los en 4 móns: món motriu, món visual, món auditiu, món mental. A cadascun d'aquests móns es proposarien activitats de la vida diària i quotidiana de les persones amb discapacitat per tal de que els pares i els alumnes es sensibilitzin amb aquests col·lectius.

Lloc: Escola o poliesportiu del barri o poble.

Horari: Fora de l'horari lectiu.

Personal: Professorat, educadors d'educació especial, monitors, voluntaris, personal municipal, etc.

Programa:

1) Món motriu:

- Circuit on els participants amb una cadira de rodes han de superar les barreres arquitectòniques
- Circuit que es realitza en parelles. Els alumnes i/o pares han d'anar amb les cames lligades

2) Món visual:

- Amb els ulls tapats han de preparar un esmorzar
- Amb els ulls tapats, i mitjançant el tacte, han d'identificar diversos objectes (diverses textures i/o formes)

3) Món auditiu:

- Els participants hauran de ballar sense música. Després ballaran amb música. Finalment es realitzarà una reflexió global
- Els participants hauran d'endevinar una cançó o una pel·lícula mitjançant la lectura labial o el llenguatge corporal

4) Món mental:

- Mitjançant un unicorn els participants hauran d'aconseguir fer el camí d'un laberint

23. Xerrades informatives, dirigides al professorat i als pares, realitzades per experts en la matèria.

Fer participar a psicòlegs, psicopedagogs, membres de l'EAP, del CREA, ..., per a explicar les dificultats de les persones amb discapacitat dins l'entorn educatiu i/o social. Posteriorment es realitzarà un debat obert per les persones assistents amb l'objectiu de resoldre dubtes i incomprensions.

Tema de la xerrada: La inclusió dels alumnes nouvinguts

Xerrada dirigida a : pares i mestres

Professionals convidats: membre de l'EAP, membre del CREA, mestres d'escoles amb alumnat nouvingut.

Durada de la xerrada: 1, 30 h.

Organització de la xerrada:

- El director/a de l'escola donarà la benvinguda als assistents a la xerrada (5')
- El membre de l'EAP farà un a breu introducció sobre el tema (15')
- El membre del CREA explicarà els mètodes i recursos per a la inclusió dels alumnes nouvinguts i proposarà el tema de les Comunitats d'Aprenentatge (30')
- Els mestres aportaran la seva experiència amb alumnes nouvinguts (20')
- Torns de preguntes (10-15')
- Cloenda amb pica pica (10-15')

TOTS SOM IGUALS

Cristina Pernaute, Laura Fortuño, Mercè Alís i Marina Lluell

24. Canviar els rols entre alumnes i alumnes i mestre/a.

Establir unes jornades sensibilitzadores dins l'horari escolar on tots els alumnes, durant aquest període, assumiran diferents rols. A cada sessió tres nens/es adoptaran tres tipus de rols: nen/a amb discapacitat auditiva, visual i motriu. D'aquesta manera el mestre durant les primeres sessions de les jornades també assumirà un rol per tal de conscienciar-se i així poder entendre millor la situació dels alumnes que té davant i adaptar la seva metodologia a les diferents necessitats. L'últim dia de la setmana es reuniran tots/es per tal de posar en comú les seves vivències i intentar buscar solucions als problemes que hagin sorgit.

Uns exemples poden ser: un nen de classe assumirà un dia el rol de discapacitat visual i portarà una bena als ulls i un bastó per orientar-se i guiar-se per tot el centre. D'aquesta manera comprovarà les barreres amb les que es troba el nen amb aquesta discapacitat. El nen/a amb discapacitat auditiva es posarà una taps a les orelles i així s'adonarà de les barreres en la comunicació.

25. Informar sobre les capacitats del nen, no només de la discapacitat.

Durant el curs escolar es programaran visites a diferents entitats (FESOCA, Joan Amades, ASPACE, ..) per donar a conèixer les característiques d'aquell grup especial i així els nen/es i professors/es s'informaran de les capacitats i millors estratègies a emprar. La ponència donarà peu a que els oients preguntin les seves inquietuds, dubtes, etc.

Podem fer venir una persona amb discapacitat auditiva de FESOCA per donar una xerrada, amb un intèrpret, sobre les condicions de vida d'aquesta, Serà en primera persona, així el públic serà realment conscient dels prejudicis sobre les persones sordes i totes aquelles discapacitats (com mantenir una conversa de forma natural) que ells mateixos podran observar: S'ha d'intentar que la xerrada la faci sempre la pròpia persona amb la discapacitat.

TOTS SOM DIFERENTS PERÒ ALHORA MOLT IGUALS, ACCEPTEM-HO!

Núria Codina, Olímpia Gastón, Núria Monfort i Orianna Rusalleda

26. Valorar les capacitats i no només les limitacions.

- No només valorar els resultats i capacitats acadèmiques, sinó la capacitat de relació amb els companys, de comunicació, d'autonomia, per petites que siguin. Observar com afronta petits problemes i recalcar-li quan se'n ensurt bé, elogiar-lo perquè ho torni a intentar (molt bé, n'has après molt!!, t'ho passes molt bé eh , amb els amics!, fantàstic ens saps molt!),
- Donar-li suports verbals i no verbals: mentre es fa una explicació mirar-lo i somriure, fer –li algun elogi en veu alta, recalcar allò que sap fer bé davant tota la classe.
- Donar-li confiança, autoestima (- Mira si en saps, ho veus que bé que ho has fet!! Ens saps molt!, no hi ha ningú que ho sàpiga fer a la primera, tranquil!)
- Oferir-li càrrecs i activitats adaptades a les seves capacitats per tal que els resultats davant la classe siguin més satisfactoris i no tant costosos o molt més lents que els altres. Si té experiències positives es motivarà més i agafarà més confiança.

27. Tenir recursos a l'abast (jocs, estratègies, materials, ...)

- Fer alguns jocs on es vegi que tothom sap fer molt bé alguna cosa, o que tothom té dificultats en alguna cosa. D'aquesta manera l'alumne/a no es veuria tant diferent dels altres, ni els seus companys el veurien diferent. (Exemple: Joc de presentació: fer una rotllana i que tothom hagi de dir el nom i alguna cosa que saps fer bé).
- Tenir materials adaptats per tal que pugui fer les activitats com tothom i no es vegi limitat.
- Fer jocs adaptats a tots els alumnes per tal que no excloguin a alguns pocs. Un exemple de joc que es pot treballar és que per un dia els nens de la classe simulin tenir una discapacitat, així realment sabrien com es senten aquestes

persones i les valorarien molt més. Veurien les limitacions que tenen però també les capacitats. ES pot fer tipus gimcana on hi hagin diferents estacions; la de la foscor (simular la ceguesa), la de la mobilitat reduïda on hauran d'anar amb cadira de rodes o crosses, la del silenci, etc. Després es pot fer una valoració general sobre el que han sentit.

- Oferir les ajudes necessàries per fer alguna cosa que la persona amb discapacitat no pugui fer sola. (Exemple: una persona amb discapacitat visual, alhora de fer una cursa que un company li faci de guia).
- Donar suport a través del grup-classe: Cada setmana es faran parelles i aquestes seran companys d'ajuda. És a dir, durant la setmana s'hauran d'encarregar l'un de l'altre. El nen/a amb discapacitat també haurà de fer-se càrrec del seu company, i aquest del nen amb discapacitat. Pot ésser una experiència molt satisfactòria.. Per exemple: Un nen amb Síndrome de Down, d'una classe de P-5, la seva parella s'encarregarà d'ajudar-lo en certes feines, d'acompanyar-lo al lavabo, de ser la seva parella a la fila, de què estigui atent per fer la fila, i el nen amb Síndrome També es sentirà responsable del seu company/a.

28. Donar oportunitats a tothom, tenir empatia, esperit de canvi.

- Oferir-li rols actius com tothom dins les activitats. Ex: si es fa una dansa i el nen és usuari de cadira de rodes, no encarregar-li només que posi la música, sinó buscar algun moviment que pugui fer dins la dansa com tothom. No es tracta de canviar les activitats sinó d'adaptar-les.
- Fer-li preguntes per veure com es sent i deixar que decideixi ell mateix sobre alguns aspectes i opini sobre el seu procés d'aprenentatge (Què t'agradaria fer avui? T'ho passes bé quan fem els jocs de les paraules?).
- Tenir afany de canvi envers la societat, que cada vegada hi hagin menys barreres arquitectòniques, promoure un canvi d'actituds de la societat, intentar sensibilitzar més la societat, tenir esperit crític, etc.

LA DIFERÈNCIA LA MARCA LA MANCA DE CONSCIÈNCIA

Anna Espejo, Montse Palazón, Mònica Gómez, Ester Villanueva i Gemma Gallardo

29. Sensibilització i conscienciació de la comunitat educativa.

QUI	PROFESSORAT	ALUMNAT	COMUNITAT EDUCATIVA
QUAN	Dos cops al mes en horari lectiu	Durant tot el curs en hores de tutoria	Dos cops al curs Abans de les vacances de nadal i d'estiu
QUÈ	Xerrades amb professionals d'EE	1) Conscienciació i informació idiosincracia que tots tenim i la diversitat de les persones 2) Organitzar racons amb alumnes amb nee	Sortides programades, curses i estades d'un dia
COM	Tot el claustre Plantejar dubtes que sorgeixin en la pràctica educativa diària	Amb xerrades i amb la col·laboració d'un centre d'EE	Cursa, tenint en compte les possibilitats de cadascú adaptant l'activitat per facilitar la participació Estada, d'un dia a la muntanya amb jocs, dinar de germanor, valoració i reflexió

30. Reflexió sobre la pròpia pràctica, autoavaluant-nos i acceptant la crítica constructiva dels companys/es.

Cada mes i mig es pot convocar una reunió de tot el claustre, amb especialistes per a parlar sobre estratègies educatives i recursos. Especialistes implicats en el procés d'aprenentatge dels nostres alumnes: psicòlegs, psicopedagogs, logopedes, fisioterapeutes, etc. Entre ells/ells es farien crítiques constructives per a millorar i aportar coses noves a la pràctica educativa diària

31. Potenciant el treball cooperatiu entre mestres.

Una vegada a la setmana es realitzaran projectes amb els col·legues de cicle i s'intercanviaran idees i dubtes. Un cop al mes es pot fer a nivell de claustre.

CONCLUSIONS

La realització d'aquest treball va finalitzar amb una reflexió del grup d'estudiants sobre l'activitat, el què havien après, quina relació havien establert amb altres assignatures, entre altres.

El resultat d'aquesta va ser que els havia donat l'oportunitat de pensar en experiències personals referides a persones discapacitades. Entre els objectius i continguts que van destacar es trobaven: la practica de tècniques de relaxació, les diferents estratègies, explicitar els motius que justifiquen la vivència positiva i/o negativa d'experiències personals referides a persones discapacitades, relacionar-se amb els companys/es, assumir diferents rols, ampliar la informació i consciència social respecte als discapacitats/des, i fer un "eslogan" per a promoure el canvi d'actitud entre els docents i professionals.

També van manifestar que els va agradar la metodologia utilitzada, és a dir, el treball individual, en parelles i en grups, i la possibilitat d'intercanviar i compartir experiències, obtenint conclusions i punts de vista en comú, i utilitzar fitxes de treball.

La distribució temporal de les activitats els va semblar suficient les 4 sessions de classe en les que es van diferenciar tres moments: inici, desenvolupament i final, i amb seqüències temporals diferents.

En quant a l'avaluació, van valorar-la de positiva. Havien recordat antigues experiències que es relacionava amb el contingut de classe. Havien establert interaccions amb persones noves i havien ampliat el ventall d'experiències. Havien constatat la necessitat de canvi social en la percepció de les persones discapacitades a partir d'actituds més obertes.

La relació que van establir dels aprenentatges realitzats amb altres àmbits formatius van ser: l'avaluació i els recursos socioculturals per a la integració, la necessitat de conscienciació i informació social, i la implicació i coneixement del tema per part de tots i totes.